

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2019/20

Destinace (země, město): Polsko, Opole

Jméno, příjmení: Jiří Byčkov

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Opolská univerzita, Filologická fakulta, Ústav literární vědy

Akademický rok 2019/20 na Opolské univerzitě byl stejně jako v loňském roce poznamenán zásadní personální a strukturální reorganizací filologické fakulty související s implementací nového *Zákona 2.0* ze dne 1. 10. 2018 (polsky *Ustawa 2.0*) o vysokém školství a vědě do praxe. Původní Institut (Ústav) slavistiky zahrnující katedru ruské literatury a kultury, praktického užití ruského jazyka, západoslovanských a jihoslovanských jazyků, běloruštiny a ukrajinštiny byl zrušen a rozdělen na dva ústavy – Ústav jazykovědy a Ústav literární vědy. Katedra slovanských literatur s bohemistikou byla společně s katedrou polské, anglojazyčné, francouzské a německé literatury začleněna pod Ústav literární vědy.

V uplynulém roce měli polští studenti možnost studovat český jazyk v nově otevřeném bakalářském studijním programu Český jazyk v sektoru služeb. Do 1. ročníku se ke studiu tohoto oboru přihlásilo 7 studentů (úroveň A1 – A2) a ročník jich úspěšně ukončilo 5, ve 2. ročníku (úroveň B1) v oboru Cizí jazyk v oblasti služeb studovali češtinu 4 studenti a ve 3. ročníku (úroveň B2) v totožném oboru studovalo 9 studentů. Demografické složení posluchačů se pohybuje v rozpětí 19–50 lety. Oproti loňskému akademickému roku byl zaznamenán opětovný pokles v počtu zájemců o studium českého jazyka v 1. ročníku.

Podstatnou náplní lektorovy pedagogické činnosti na fakultě je praktická výuka českého jazyka (*Praktyczna nauka języka czeskiego*) v bakalářském studijním programu a také konverzace v češtině (*Konwersacja czeska*). V magisterském programu nebyla výuka praktické češtiny realizována. Lingvistické disciplíny – morfologii, lexikologii, syntax, fonetiku a literárněvědné disciplíny učily ve všech 3 ročnících polské kolegyně. V bakalářském programu byla praktická výuka češtiny v obou semestrech rozdělena mezi českého lektora a polské kmenové vyučující. Rozdělení výuky mezi dva vyučující je z mého pohledu

efektivní a smysluplné, protože polské kolegyně vysvětlují studentům některé obtížné gramatické jevy a interference v polštině, což je pro ně srozumitelnější. Naopak některá fonetická a fonologická pravidla, lexikální specifika českého jazyka a zásady ortoepie studenti snáze chápou v podání českého lektora.

Časová dotace pro první 1. byla na počátku zimního semestru stanovena na 30 hodin výuky praktické češtiny a 30 hodin konverzace v češtině, pro 2. ročník 30 hodin předmětu konverzace v češtině, 3. ročník to bylo 30 hodin výuky praktického jazyka na letní semestr. Pracovní úvazek lektora byl na hned na začátku akademického roku snížen z původního úvazku 0,65 na úvazek 0,5 a činil celkem 180 hodin, tj. v průměru 11 hodin týdně včetně konzultací. Uvedené změny jsou přímým důsledkem aktuálně nízkého počtu studentů v bakalářském studijním programu oboru Cizí jazyk v sektoru služeb.

K výuce českého jazyka a literatury v jednotlivých ročnících byly využívány rozšířené a osvědčené jazykové učebnice – *New Czech Step by Step, Český krok za krokem 2* (L. Holá, P. Bořilová) s pracovními sešity; *Čeština pro život 1. a 2. díl* (A. Nekovářová); *Čeština express 1, 2, 3*; *Čeština pro středně a více pokročilé* (J. Bischofová a kol.); *Basic Czech I., II. a III. díl* (A. Adamovičová, D. Ivanovová); frekvenční slovníky, encyklopedie, denní tisk (MF Dnes, Lidové noviny), odborné časopisy (*Naše řeč, Literární noviny, Krajiny češtiny*) a další metodické materiály. V 1. a 2. ročníku byl jako obvykle kladen důraz na zvládnutí spisovné výslovnosti, osvojení základních slovíček a frází v každodenní komunikaci, předcházení interferenčním chybám, deklinaci jmen a číslovek včetně správných tvarů v singuláru i v plurálu, porozumění jednoduchým písemným textům a mluveným projevům. Ve výuce studentů se osvědčovalo střídání různých forem vzdělávacích aktivit, např. čtení a překlad jednoduchých úryvků z české beletrie, komunikační modelové situace s hranými dialogy, psaní krátkých textů na libovolná témata, poslech a převyprávění audionahrávek, jazykové hry (křížovky, kris kros, pexeso apod.). Menší zájem o sledování českých filmů, kulturních dokumentů a pohádek jsem zaznamenal u studentů oboru Cizí jazyk v oblasti služeb. Naopak zvýšený zájem projevovali studenti 1. ročníku o skupinové učení, problémové a interaktivní vyučování. Výuka ve 3. ročníku byla zaměřena především na intenzivní komunikaci s lektorem o aktuálně probíraných tématech z učebnic, schopnost diskutovat na odborné úrovni a správně se vyjadřovat, rozvíjet aktivní i pasivní slovní zásobu, osvojovat si složitější frazeologismy, samostatně prezentovat a vyjadřovat své myšlenky a vhodně reagovat v nečekaných situacích.

Na konci letního semestru uplynulého akademického roku absolvovali studenti všech tří ročníků náročnou závěrečnou zkoušku z praktické češtiny dle předepsané jazykové úrovně. Zkoušky se skládaly z části písemné a ústní. V písemné části museli studenti prokázat schopnost porozumět mluvenému i psanému slovu, správně používat gramaticko-lexikální pravidla a umět se srozumitelně písemně vyjadřovat. Ústní část byla orientována na prověření jejich kompetence samostatně komunikovat o různých tématech, tedy adekvátně spisovně a plynule reagovat v českém jazyce. Závěrečné zkoušky úspěšně zvládli všichni studenti

1. a 2. ročníku, ve 3. ročníku musí z celkového počtu 9 studentů 2 zkoušku opakovat v měsíci září, jedna studentka přerušila studia.

Kromě výuky češtiny má lektor povinnost podílet se na propagaci a šíření českého jazyka, literatury, kultury a podpoře českého kulturního dědictví. V rámci této povinnosti jsem naplánoval a zorganizoval několik kulturních akcí, vzdělávacích aktivit, interaktivních workshopů a seminářů.

26. listopadu 2019 proběhlo v Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej v Opole setkání pedagogů, studentů bohemistiky a široké veřejnosti s populární českou spisovatelkou Petrou Hůlovou, která hovořila o tom, co je v jejím životě nejdůležitější, jak se mateřství „snáší“ s psaním a jak jsou přijímány její knihy v různých společenských kruzích. Julia Rózewicz prozradila několik zajímavých faktů z tvorby překladatelky, přiblížila také svou potřebu úzké spolupráce překladatelky se spisovatelem. Setkání moderovala prof. Joanna Czaplínska (obr. č. 1, 2, 3).

Dne 2. prosince roku 2019 se uskutečnil kulturně poznávací výlet do Olomouce pro studenty 1. ročníku oboru Český jazyk v sektoru služeb (JCSU) a 2. ročníku oboru Cizí jazyk v sektoru služeb (JOSU II). Celodenní kulturně poznávací výlet byl naplánován a zorganizován pro studenty češtiny a zájemce o českou historii a kulturu i z jiných fakult s cílem seznámit je s historií a památkami jednoho z nejstarších a nejkrásnějších moravských měst. Součástí výletu byl společný oběd v restauraci Svatováclavský pivovar a následná prohlídka adventních trhů na Horním náměstí v Olomouci. V průběhu výletu obdrželi všichni účastníci písemný kvíz zaměřený na dějiny, současnost a různé kulturní zajímavosti Olomouce a okolí. Výletu se zúčastnilo celkem 20 studentů a pedagogický dozor (obr. č. 4, 5).

I v tomto akademickém roce pokračovaly populární české filmové večery pořádané a vedené lektorem v hudební kavárně Kawiarnia Dworek v Opole. Studentům 1. a 2. ročníku byly promítnuty klasické filmy a pohádky české provenience *Vrchní prchni*, *Obecná škola*, *Tmavomodrý svět*, *Kolja*, *Rok d'ábla*, *Alois Nebel*, *Učitelka* a *Já, Olga Hepnarová*. O filmových večerech byly pořízeny i krátké propagační reportáže s rozhovory pro opolské univerzitní *Rádio Signály* (viz odkaz č. 1).

Od 11. března 2020 byla v Polsku stejně jako v České republice pozastavena veškerá kontaktní výuka žáků a studentů na všech vzdělávacích stupních škol z důvodu propuknutí pandemie koronaviru a nutnosti přijetí nezbytných karanténních a protiepidemických opatření. Ze stejného důvodu byly také pozastaveny všechny vzdělávací, vědecké a kulturní aktivity na Opolské univerzitě a výuka byla realizována v online prostředí s využitím e-learningu na platformách MS Teams, Moodle, Skype. Pro tyto účely jsem se svými kolegyněmi naskenoval a připravil digitální studijní materiály z aktuálně používaných učebnic, pracovních sešitů, literárních příruček a podpůrných textů a tyto byly využívány k výuce češtiny online.

Ze zajímavých mimoškolních aktivit určitě stojí za pozornost rozhovor redaktora pořadu MOST Rafala Nosala se studenty nového oboru Čeština v sektoru služeb, který je na Opolské univerzitě v nabídce nových

studijních oborů od 1. 10. 2019. Studenti se v rozhovoru otevřeně svěřili se svými zkušenostmi a postřehy ze studia, kdy oceňovali možnost získat praktické dovednosti v managementu a řízení kvality, pozitivně hodnotili, že obor zastřešuje jak oblast humanitních věd (hlavně jazykovědy a vědy o literatuře), tak i společenských věd (management, řízení kvality, jakosti) a nepopiratelnou přidanou hodnotou podle nich je, že díky přístupu pedagogů mohou získat vysoké jazykové kompetence (viz odkazy 2, 3).

Z dalších mimoškolních aktivit studentů Filologické fakulty Opolské univerzity lze zmínit například vydávání studentských novin, do nichž aktivně přispívají svými příspěvky z univerzitního života studentky 1. ročníku oboru Český jazyk ve službách (viz odkazy 4, 5).

Pracovní podmínky pro českého lektora na Opolské univerzitě jsou velmi dobré, polské kolegyně (vyučující) jsou vstřícné, komunikativní a lektorovi nápomocné v případě řešení jakýchkoliv organizačních nebo administrativních problémů. Lektor má v kanceláři k dispozici společnou kopírku pro pořizování a přípravu materiálů do výuky. Výuka češtiny probíhá zpravidla ve 2 menších seminárních učebnách (214, 110) vybavených PC sestavou, tabulí, fixy a základním nábytkem. V případě provádění změny ve výuce či přesunu v rozvrhu jsou kolegyně vždy ochotné vyjít vstříc. Jediným problémem na katedře je nevyhovující prostor pro uložení map, knih a učebních pomůcek. K dispozici je sice další pracovna, ale ta slouží především k výuce. V obou pracovnách je k dispozici počítač s připojením k internetu, skener a kancelářské papíry.

Technické a materiální zázemí univerzity je všeobecně na dobré úrovni, lektor má pro výuku k dispozici 1 notebook, dataprojektor, dva CD přehrávače, DVD přehrávač s videorekordérem trvale propojený s televizorem. Výuka probíhá ve 2 různých učebnách, přičemž v každé z nich je nainstalovaná flipchartová tabule s fixy. Studenti, vyučující i lektor mají k dispozici knihy a časopisy ve studovně (v budově hlavní univerzitní knihovny) a pak interní knihovnu umístěnou v kanceláři vyučujících. Doplnování a vybavování knihovny odbornou literaturou (učebnice, slovníky, odborné časopisy) má na starosti český lektor, komunikace ohledně nákupu nových knih probíhá s Domem zahraniční spolupráce operativně a bez problémů.

Na základě smlouvy o pronájmu poskytuje univerzita lektorovi služební byt 1 + 1 o rozloze 28,80 m² na ul. Oleska v blízkosti univerzity. Zařízení bytu je moderní, lektor má k dispozici samostatnou kuchyň vybavenou kuchyňskou linkou s nádobím, ledničkou, plynovým sporákem, rychlovarnou konvicí, obývací pokoj s novým nábytkem, předsíň, balkón a sociální zařízení. Náklady na ubytování si lektor hradí v plné výši (nájem a zálohy na energie a služby), finanční kompenzaci za zvýšené životní náklady mu poskytuje Dům zahraniční spolupráce.

Odkazy a fotografie

1. <http://radiosygnaly.pl/wieczor-filmow-czeskich/>
2. <http://radio.opole.pl/479,430,jezyk-czeski-w-sektorze-uslug-rozmowa-ze-student>
3. <http://radio.opole.pl/479,429,jezyk-czeski-w-sektorze-uslug-o-innowacyjnym-kie>
4. http://gs.uni.opole.pl/wp-content/uploads/2020/06/czerwiec_2020.pdf
5. <https://issuu.com/gazetastudenckauo>

Fotografická příloha :

Obr. č. 1, 2, 3 – Setkání s českou spisovatelkou Petrou Hůlovou

Obr. č. 4, 5 – Kulturně poznávací výlet do Olomouce

